

Як закувала зозуля

Василь Земляк

У хаті баби Устини не зачинялися двері. Вбігла сусідка, у фартусі, просто від печі. Тільки-но вона вийшла — принесло бригадира Тодося. Навіть дід Антип, який поскаржується па ноги, і той причвалав подивитися на диво. Л вже за дідом Антипом усе село Вигода загомонило: в баби Устини закувала зозуля!

Сходились з усієї Вигоди, дивились на зозулю, що стояла па древньому годиннику на одній ніжці, а другу мовби сховала від морозу, і запитували в баби, як та зозуля закувала.

— А то вже питайтесь онука мого, Михася. Він ту зозулю примусив кувати,— відповідала баба Устина.— Стільки літ мовчала, а це, як бачите... — Вона позирнула на годинник і тицьнула в нього пальцем: — О, о, слухайте, зараз буде кувати!..

І справді, мідна зозуля набралася духу і так славно утяла, як ото навесні в лузі, коли чуємо її вперше: хочеш не хочеш, а мусиш лічити. Баба бачила, що всі тихесенько лічать.

— Ото ниньки діти! — мітингувала посеред хати баба Устина. — Інший дорослий того незугарний, що вони можуть. Я ж цей годинник носила до міста. "Е, бабо, — сказав майстер, — пора в музей такі речі". А Михась, видите, все поставив па своє місце... — І знову показала на годинник: — О, о, зараз ще куватиме!.. Ага, чули, які тепер діти?.. А що буде далі? То ж закон вийшов учитися на всі руки, аби люди всьому лад могли дати...

— Ти, Устино, ближче до діла, — нетерпеливився дід Антип. — Скажи толком, як закувала зозуля? — Дід був трохи набожний і чи не підозрював у тому якогось дива.

Баба Устина покопалась пальцем у сивій скроні та, як і інших відвідувачів, справила діда до свого онука.

— Чи ж я тобі знаю. Ворожили, а що саме — спитайся, Антипе, мого Михася, він пояснить.

Дід невдоволено крякнув:

— Доведеться...

Він знав Михася по спільній риболовлі. Зовсім малеча, тільки-тільки зіп'явся на ноги і пішов угору, такий собі смирний білявенький хлопчик. Інший, бешкетник, лише помутить вудками воду і ні з чим повертається додому, ще й огризнеться на добре слово. А цей — і не чути. Сидить, пильнує за поплавками, як цілком дорослий. За всіма поплавками устежить. Часом зазівається дід, то вже Михась нагадає:

— Дідусю, дідусю, клює на вашій... — І то тихенько, щоб рибу не сполошити.

Недавно дід Антип бачив Михася на вулиці, зняв на його уклін шапку, запросив на риболовлю, але той сказав, що тепер йому бракує часу, закінчилися літні канікули, треба до школи ходити.

Ще Михась і тим примітний, що часто, замість своїх, прихоплює батькові

шкарпетки, у гарних візерунках. Вони великуваті, не тримаються, все сповзають на черевики, а Михась забуває їх поправляти, так і ходить — закаблуками по шкарпетках.

"Хто його знає, — міркував дід Антип, — може, цей хлопчик у батькових шкарпетках і справді заставив кувати зозулю?.."

Але дід кожен факт любить перевірити фактом. Отож розшукав він старі-престарі ходики, що завалилися на горищі ще з довоєнних часів, і відніс їх Михасю: побачимо, мовляв, що з того вийде.

Михась оглянув їх уважно і зовсім по-дитячому мотнув головою:

— Старенькі, дідусю, але нічого. Нам би таких побільше!

— Еге, трохи старенькі, — погодився дід Антип і лукаво спитав: — А коли зволите прийти з платнею?

— Платні не треба і приходити не треба. Ми самі, дідусю, приносимо свою роботу. У нас, у школі, ціла майстерня! — Михась широко розвів руками, наче хотів показати, яка в них майстерня.

Невдовзі Михась ще з одним хлопчиком-школярем приніс дідові Антипу оновлений годинник. Старий упізнав його хіба що по гирі. На щитку, замість жінки з граблями, хтось дуже схожий на самого діда Аптипа вів полем комбайн. Стрілки сяяли, цифри на циферблаті він бачив без окулярів.

— Фосфор! — сказав Михась. — Це ми вам зробили, щоб і вночі було видно.

"Намалювати оте все не штука! Побачимо, як вони ходитимуть, час відлічуватимуть..." — подумав дід Антип, приймаючи ходики.

— А ти чий? — запитав Михасевого товариша.

— Тодося, бригадира, — несміливо відповів чорнявий, а вихрястим чубом, крапля в краплю у свого батька, хлопчик.

— Спасибі ж вам.

Хлопчики затупцяли біля дверей, заходились прощатися.

— Стривайте! — затримав їх дід Антип. — Візьміть хоч горіхів.

Тодосів синок шепнув щось Михасеві на вухо.

— Добре, посадимо їх на шкільній ділянці! — вигукнув Михась і звернувся до діда: — Горіхи візьмемо, але це не платня, дідусю. Бо ніякої платні нам не треба. — Він поправив батькову шкарпетку, що сповзла па черевик.

Дід Антип задоволене слухав, як розмірене тіткакали ходики, наче сперечаючись з новеньким будильником, купленим цього літа в сільмазі, та все жалкував, що не було в ньому такої зозулі, як у баби Устини. Хай би і в його оселі кувала на довгі роки!..

Житомир, 1952